

OBSAH :

PRÁVO :

Znížením konkurencie k vyššej kvalite?
Ondrej Dostál

VEREJNÁ SPRÁVA :

Prehliadaný dlh Slovenskej republiky
Róbert Hanák

EURÓPSKA ÚNIA :

Nekončiaci regulačný ošiaľ
Dušan Sloboda

KNIŽNÁ NOVINKA :

Socializmus: memento pre súčasnosť
i budúcnosť Peter Gonda

ZNÍŽENÍM KONKURENCIE K VYŠŠEJ KVALITE?

Ondrej Dostál

Parlament na svojej septembrovej schôdzi posunul do druhého čítania vládny návrh novely zákona o advokácii. Výstižnejšie by však bolo hovoriť o návrhu zákona o obmedzení počtu advokátov.

Hlavným zmyslom novely totiž v skutočnosti nie je nič iné ako znížiť záujem nových uchádzačov o výkon advokátskeho povolania. Ako to už v takýchto prípadoch býva, skutočný zámer nemožno priznať priamo. „Nechceme, aby nám konkurencia pribúdala tak rýchlo a v takých množstvách ako doteraz. Preto potrebujeme trochu utiahnuť skrutky a obmedziť prístup k výkonu advokátskeho povolania.“ To by asi neznelo dobre, však? Ale povedzme to radšej takto: „V záujme kvality poskytovaných služieb chceme sprísniť podmienky pre výkon povolania advokáta.“ Tak to už znie nepochybne lepšie.

Tvrdiť, že obmedzovaním konkurencie sa v nejakom odvetví zvýši kvalita poskytovaných služieb, je však rovnako nezmyselné ako myslieť si, že štátom vytvorený monopol priniesie nižšie ceny ako konkurencia subjektov pôsobiacich na trhu. Je to presne naopak. Väčšia konkurencia vytvára tlak aj na zvyšovanie kvality. Obmedzovanie konkurencie robí prostredie pohodlnejším pre poskytovateľov, ale nie pre zákazníkov. Menej konkurencie znamená obvykle nižšiu kvalitu a vyššie ceny.

Utahovanie skrutiek

Konkurencia na trhu právnych služieb je už dnes obmedzovaná požiadavkou povinného členstva v advokátskej komore a podmieňovaním získania tohto členstva trojročnou praxou advokátskeho koncipienta. Ak bude novela zákona o advokácii schválená v navrhutej podobe, bude obmedzená ešte viac. Dĺžka praxe advokátskeho koncipienta sa má predĺžiť z troch na päť rokov, jeden advokát bude môcť mať najviac troch koncipientov, koncipientov budú môcť mať iba advokáti s najmenej päťročnou praxou a do praxe koncipienta sa už nebude môcť započítať iná právna prax.

Najviac diskutované predĺženie koncipientskej praxe na päť rokov je v dôvodovej správe obhajované snahou „zabezpečiť pre klientov skúsenejších a kvalifikovanejších právnych zástupcov“. Zdôvodnenie toho, ako dlhšia prax koncipientov prispieje k zvýšeniu kvality prípravy advokátov, však v argumentácii chýba. Dôvodová správa sa skôr ako presvedčovaniu o opodstatnenosti takéhoto kroku venuje jeho ospravedlňovaniu tým, že aj inde je to tak. Odvoláva sa pritom na iné právnické povolania a na prax v iných krajinách. Obe analógie pritom krivávajú na obe nohy.

O kvalitu v novele zákona o advokácii evidentne nejde

Krivajúce analógie

Dôvodová správa poukazuje na to, že podmienkou vymenovania za sudcu je vek minimálne 30 rokov, z čoho v kombinácii s predpokladaným ukončením vzdelávania vo veku 23 rokov odvodzuje „sedemročnú odbornú prax“. Ide o čiru špekuláciu. Skončiť vysokú školu možno aj neskôr. A potom môže absolvent pôsobiť v iných povolaniach, môže výkon zamestnania prerušiť z dôvodu starostlivosti o dieťa, z dôvodu ďalšieho vzdelávania alebo z iných dôvodov. Zákon v predpokladoch na vymenovanie za sudcu nestanovuje žiadnu podmienku predchádzajúceho absolvovania právnej praxe. A rovnako ani pri prokurátoroch.

Dôvodová správa ďalej poukazuje na to, že predpokladom vymenovania za notára je najmenej „päťročná kvalifikovaná prax“. Zákon o notároch však stanovuje požiadavku právnej praxe v dĺžke päť rokov, z toho „najmenej dva roky notársku prax“. Porovnateľná s praxou advokátskeho koncipienta je tak nie päťročná právna prax, ale dvojročná notárska prax.

Do roku 2011 existovali justiční čakatelia a právni čakatelia prokuratúry. Prax bola

v oboch prípadoch trojročná. Existuje nejaký dôvod, aby pre odbornú prípravu advokátov bola zákonom určená dlhšia doba, než je alebo v nedávnej minulosti bola zákonom stanovená doba pre odbornú prípravu sudcov, prokurátorov alebo notárov?

Dôvodová správa ďalej tvrdí, že „požadavka dlhšej prípravy na výkon advokátskeho povolania pod vedením advokáta nie je výnimočná ani v iných členských štátoch EÚ“. Ide o účelové zavádzanie, ako už preukázal opozičný poslanec Miroslav Beblavý: „Na Cypre a v Slovinsku je prax jednoročná, v Nemecku, Taliansku, Luxembursku, Portugalsku, Rumunsku, Bulharsku, Estónsku a Írsku dvojročná, v Grécku 18-mesačná, v Anglicku, Wales, Škótsku, Belgicku, Holandsku, Švédsku, Lotyšsku, Českej republike a Maďarsku trojročná, v Dánsku trojročná s následnou ročnou požiadavkou asistentúry, vo Fínsku štvorročná. V Poľsku môže v závislosti od typu trvať 3 alebo 5 rokov. Vo Francúzsku ju predstavuje absolvovanie 18-mesačného kurzu a v Španielsku prax nevyžadujú.“

Argumentácia na vode

Požiadavky, že advokát môže mať najviac troch koncipientov a že koncipientov môže mať len advokát s najmenej päťročnou praxou obmedzia množstvo príležitostí na vykonanie koncipientskej praxe. Druhú z nich navyše zvýhodní zavedených advokátov pred ich mladšími kolegami. Zákaz započítania inej právnej praxe do praxe advokátskeho koncipienta urobí advokátsky stav uzavretejším.

Argumentácia o vyššej kvalite je postavená na vode. Ak sú koncipienti využívaní len ako lacná pracovná sila, nie sú pripúšťaní k odborným veciam a advokát sa im nevenuje, nič na tom nezmení ani dlhšia prax, ani menší počet koncipientov na advokáta, ani dĺžka praxe školiaceho advokáta. Avšak o kvalitu tu evidentne nejde.

Autor študuje právo a cíti sa návrhom novely priamo dotknutý. O všetkom vyššie uvedenom je však presvedčený bez ohľadu na túto skutočnosť.

PREHLIADANÝ DLH SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Róbert Hanák

Dlh, o ktorom je tento článok, nie je verejnosť ani skrytý, ani neznámy, no ani len ekonomicky vzdelaná či občiansky aktívna verejnosť mu nevenuje dostatočnú pozornosť. Dlhom, ktorý mám na mysli, je rozpadajúca sa infraštruktúra v krajine.

Vykazovaný verejný dlh Slovenskej republiky, tak veľmi diskutovaný a sledovaný doma i v zahraničí, je v porovnaní s mnohými európskymi krajinami ešte stále relatívne nízky a zatiaľ viac-menej udržateľný. Situácia by sa však rýchlo zmenila, keby sme do tohto dlhu zaradili budúce investície, ktoré bude nutné vynaložiť na udržanie fungovania infraštruktúry celej krajiny aspoň v takom stave, ako ju poznáme dnes.

Budovaný a rozpadávajúci sa štát

Premena Slovenska z pôvodne väčšinou agrárnej a vidieckej spoločnosti smerom k tej väčšinou (post)industriálnej a mestskej sa udiala najmä počas komunistického režimu, hoci neraz to bolo na úkor kvality, životnej úrovne a budúcnosti. Dobudovala sa kanalizačná a vodovodná infraštruktúra, cestná a železničná sieť, rozvody a plynovody, nemocnice a školy, vodné diela a ochrana pred povodňami, sídliskové komplexy s bytmi, kultúrne a športové stavby a mnoho iných diel, pričom mnohé mestečká sa začali meniť na mestá. Za súdruhov sa však zdrojmi, ktoré neboli reálne trhovo ohodnotené, mrhalo, kde sa dalo. Krajina by premenou musela prejsť v akomkoľvek režime. V akomkoľvek slobodnom a nekomunistickom, keby sme to šťastie mali, by tá zmena bola bývala podstatnejšia, stačí sa pozrieť na susedné Rakúsko. Zdalo by sa možno, že v ponovembrovom období sa k tomu budovateľskému apetítu z obdobia vlády komunistov doplnilo pomenej. Avšak, nielen pri pohľade napríklad na komunistami desaťročia zanedbávané centrá našich miest vidno po roku 1989 badať zmeny.

Slovenská republika infraštruktúru zdedila v nejednom prípade chátrajúcu a nekvalitnú. Treba ju obnovovať, udržiavať, modernizovať, zveľaďovať alebo nahrádzať. K obnove z ekonomického hľadiska patrí aj vytvorenie mechanizmov, ktoré budú generovať dostatočné rezervy a fondy na rekonštrukcie. A to platí tak na úrovni samospráv, ako i centrálnej vlády. Tieto rezervy sa však v súčasnosti netvorí takmer vôbec, alebo len v nedostatočnej miere. Systém reálne neumožňuje obciam a mestám tvoriť dostatočné fondy a rezervy na obnovu majetku. Menšie obce sú zvlášť postihnuté týmto nastavením a kým nedôjde na Slovensku k realizácii komunálnej reformy, tieto obce reálne nemajú a nikdy ani nebudú mať dostatok prostriedkov na nevyhnutnú obnovu najzákladnejšej obecnej infraštruktúry. Fragmentáciou verejnej správy trpia však i väčšie obce a mestá, ktoré v rámci obslužných funkcií spravujú nielen pre seba ale i pre okolie viac infraštruktúry resp. viac využívanej in-

fraštruktúry. Stavby starnú, niekedy už doslova chátrajú a financie na ich obnovu nie sú, a podľa stavu a spôsobu spravovania rozpočtu verejnej správy ani v blízkej dobe nebudú. Nie všetko sa dá odbiť odvolávaním sa na eurofondy, nehovoriac o tom, ako sa nimi neuzmyslelne či zlodejsky v tejto krajine mrhá.

Potemkinovské zakrývanie reality

Závažné problémy sa niekedy riešia tak, že sa politické špičky tvária, že komplexná infraštruktúra je stále vyhovujúca a v poriadku. Prípadne sa hľadá iný vinník a skutočný stav sa vedome alebo v určitej naivnosti zľahčuje. Kamufľuje sa nielen skutočný stav, ale i samotné príčiny vzniku problémov. Neinformovaný a neznalý občan je preto neraz náchylný veriť aj nasledovným príkladom.

Nie je to nekvalita ciest, ich povrchu, nevyhovujúca šírka cesty či dopravné značenie, stále nedobudovaná sieť rýchlostných ciest a diaľnic, čo spôsobuje toľko dopravných nehôd. Je to rýchlosť jazdy vodičov. Tak sme túto rýchlosť znížili a naivne sme čakali, že tým vyriešime zásadným spôsobom počet nehôd. Keď sa tak nestalo, niektorých to veľmi prekvapilo. A tak sa hľadajú noví vinníci. Napríklad technický stav vozidiel. Riešením má byť častejšia návšteva staníc technickej kontroly (STK).

Vláda nezvláda solídne obhospodarovať čo i len svoje základné úlohy a napriek tomu si do svojho záberu pridáva ďalšie a ďalšie...

Zanedbávaná správa vodných tokov a nepokračovanie v budovaní a udržiavaní opatrení na ochranu pred povodňami vyústili do miliardových škôd spôsobených povodňami. Prezentovanou príčinou je globálne otepľovanie. To vraj spôsobilo, že keď prší, tak zanesené koryto miestneho potoka, ktorý má v skutočnosti síce vybudovanú ochranu len na 25-ročnú vodu, pretečie a zatopia sa tak desiatky domov.

Keď dostane päťdesiatročný muž na periférii v malej obci infarkt a za niekoľko hodín zbytočne zomrie, nie je príčinou nedobudovaná infraštruktúra prvej pomoci pri infarkte. Takýchto príkladov nájdeme na Slovensku stovky. Kamufľovaním je i to, ak síce prebehne v obci napríklad nevyhnutná rekonštrukcia ciest, no obec sa pritom zadlží tak, že na ďalšiu nevyhnutnú rekonštrukciu už nebude mať financie najbližšiu dekádu. Nezainteresovanému pozorovateľovi sa môže zdať, že veci sa udržiujú. Keď však najbližšie roky nebudú zdroje na opravy obecného

úradu, kultúrneho domu či chodníkov, lebo obec je už v dlhoch, kamufľovaná realita sa ukáže.

Pripravme sa na problémy

Prostredníctvom drobných a povrchných opráv za relatívne malé náklady sa v závislosti od typu infraštruktúry a jej opotrebenia dá súčasný stav ešte dekádu ako-tak udržať. No skôr či neskôr budú nevyhnutné zásadné zmeny. Stĺp osvetlenia či elektrického vedenia, ktorý viac než dvadsať rokov stojí bez povšimnutia, zhrdzavel do takej miery, že za v priebehu pár rokov buď vymení, alebo sa zrúti. Do niektorých obecných budov zateká tak, že celý krov aj so strechou postupne zhnije. Buď sa v najbližších rokoch kompletne opraví, alebo sa sám zosype. To isté platí pre niektoré cestné mostné konštrukcie alebo iné stavebné diela. V týchto prípadoch žiaľ existujú len dve jednoznačné riešenia stavu - buď kvalitná oprava, alebo koniec životnosti s možnými tragickými následkami.

Na opravu, udržiavanie a dobudovanie základnej infraštruktúry na priemernú európsku úroveň sú potrebné desiatky miliárd eur v horizonte jednej až dvoch dekád. Vláda však tieto peniaze momentálne nemá a s vysokou pravdepodobnosťou vieme, že ich tak skoro ani mať nebude. Možné zdroje sa rafinované rozkradli a korupčným správaním sa rozkrádajú naďalej. Netvorí sa fondy na opravy v miere, ako by to rozpadávajúca sa infraštruktúra potrebovala. Tempo, akým rastú finančné potreby, je vyššie než tempo, akým ich tvoríme. A to len v tých prípadoch, ak sa fondy na opravy vôbec tvoria.

Možnosti získať nové finančné prostriedky v budúcnosti sú však obmedzené. Ďalším zvyšovaním už aj tak zvyšovaných daní sa významne viac nevyberie. Európska únia Slovensku časom zdroje z eurofondov v súčasnom rozsahu poskytovať už nebude. Oveľa viac sa verejných rozpočty už zadlžovať nemôžu a ani by sa nemali. Pôvodne očakávaný dlhodobý ekonomický rast, ktorý by to všetko zaplatil, pravdepodobne nebude. Nad touto krajinou visí veľký otáznik, z čoho sa jej nevyhnutná rekonštrukcia zaplatí.

Obávam sa, že sa budeme musieť pripraviť na to, že kvalita infraštruktúry významne poklesne a nebudú zdroje na to, aby bola opravená alebo dobudovaná v potrebnom rozsahu. Ak sa tak stane, bude sa dať povedať, že po prvý raz od tureckých vojen bude nová generácia žiť v takom štáte, ktorý bude vyzeráť a fungovať podstatne horšie, než v období jej rodičov. Vláda nezvláda solídne obhospodarovať čo i len svoje základné úlohy a napriek tomu si do svojho záberu pridáva ďalšie a ďalšie. Nadišiel čas na vážnu debatu o veľkosti štátu, úlohách štátu a schopnostiach štátu plniť ich.

Autor je odborný asistent na Ekonomickej univerzite.

NEKONČIACI REGULAČNÝ OŠIAĽ

Dušan Sloboda

Eurobyrokrati od roku 2005 blúznia o svojom záväzku znížiť administratívne zaťaženie, ktoré navrhnutými reguláciami sami stvorili, do roku 2012 minimálne o štvrtinu. Udiat by sa tak malo úpravami vyše siedmich desiatok právnych aktov. Vôbec ich nevyrušuje, že za ten čas bolo na úrovni európskych inštitúcií prijatých ďalších 18 tisíc nariadení, smerníc a rozhodnutí. Regulátori namiesto žiaducej brzdy riadne šliapli na plyn.

Uznesenie Európskeho parlamentu k lepejšej tvorbe právnych predpisov z roku 2010 „víta výsledky doterajšej práce Európskej komisie vo forme prípravy návrhov, ktoré po ich schválení umožnia znížiť administratívne zaťaženie do roku 2012 až o 33 %, čo predstavuje zlepšenie predchádzajúceho záväzku znížiť zaťaženie o 25 % a pripomína, že takto dosiahnuté úspory by sa mohli vyšplhať na viac ako 40 miliárd eur.“ Tragikomicky vyznieva ono uznesenie na inom mieste, kde sa o úsilí komisie zmerať plnenie záväzku hovorí, že „referenčný program na meranie administratívneho zaťaženia sa ukázal byť prospešnou, ale nákladnou metódou,“ preto parlament vyzýva komisiu „aby zvážila alternatívne metódy merania administratívneho zaťaženia, čo by umožnilo rýchle odstránovanie zaťaženia v konkrétnych prípadoch“. Preložené do ľudskej reči – parlament o aktivitách komisie smerujúcich k zníženiu byrokracie hovorí, že sú príliš prebyrokratizované.

112 140

Za obdobie od roku 1958, kedy vstúpili do platnosti Rímske zmluvy, na základe ktorých sa začala písať kapitola európskej integrácie zvaná Európske hospodárske spoločenstvo, až do roku 1991, kedy došlo v Maastrichte k najrozsiahlnejšej zmene zmluvného základu od čias Rímskych zmlúv prostredníctvom Zmluvy o Európskej únii, vstúpilo do platnosti približne 40 % legislatívnych kusov vytvorených na úrovni európskych inštitúcií. Zo súčasného počtu 112 140 nariadení, smerníc a rozhodnutí (stav ku koncu augusta 2012) však až približne 30 % vzniklo počas deväťdesiatych rokov a ďalších približne 30 % počas prvej dekády nového tisícročia. Zarážajúce je, že až desatina všetkých európskych legislatívnych aktov v histórii vznikla v období 2008-2012, teda v období prehlbujúcej sa finančnej a dlhovej krízy, akéj integrujúce sa európske spoločenstvo dosiaľ vystavené nebolo. Je zjavné, že odpoveďou európskych inštitúcií na krízu bolo a je produkovať ešte viac regulácie.

Hlavné zistenia štúdie *New Direction – The Foundation for European Reform* publikovanej v spolupráci s českým *Centrom pro demokracii a kulturu* v marci 2012, mapujúcej relevantné legislatívne kroky EÚ od pádu Lehman Brothers potvrdzujú, že „záplava legislatívy EÚ je bezprecedentná: od septembra 2008 do decembra 2011 EÚ navrhla – výlučne z titulu „krízy“ – 68 legislatívnych textov na 2 575 stranách a do konca decembra 2011 nadobudlo účinnosť 52 z nich.“ Autori upozorňujú, že „okrem 30-tich predpisov upravujúcich medzinárodné účtovné štandardy,

dve tretiny zostávajúcich návrhov bolo určených na zavedenie do praxe úplne nových, predtým nejestvujúcich regulácií,“ pričom väčšinu z návrhov schválila Európska komisia samotná, alebo použila skrátenu verziu procedúry spoločného rozhodovania s Radou a Európskym parlamentom. V mnohých prípadoch sa tak dialo bez posúdenia dopadov a verejnej konzultácie, pričom „takýto prístup vo väčšine prípadov viedol k zlým návrhom legislatívnych textov, ako je dokázané v prípadových štúdiách.“ Európsky parlament vo svojom uznesení tvrdí, že „lepšia tvorba právnych predpisov sa stala podmienkou účinného fungovania EÚ, ktorá môže podstatným spôsobom prispieť k ukončeniu hospodárskej krízy a dosiahnutiu hospodárskeho rastu.“ Realita to nepotvrďuje.

Miliardové náklady

Nejde však len o počty vznikajúcich regulácií. Tisíce nariadení a smerníc na desiatkach tisícov strán so sebou nesú i nemalé náklady. V marci 2010 publikoval britský think-tank *Open Europe* zaujímavú štúdiu o nákladoch spôsobených európskymi reguláciami. Uvádza sa v nej, že zo skúmania viac než 2 300 britských vládnych doložiek o posudzovaní vplyvov euroregulácií vyplýva, že celkový účet nákladov britskej ekonomiky z titulu aplikácie európskych nariadení a smerníc od roku 1998 do roku 2009 je na úrovni 124 miliárd libier. Na porovnanie uvádzajú, že „domáce“ britské regulácie sú zodpovedné za náklady vo výške ďalších 52 miliárd libier.

Odpoveďou EÚ na krízu je produkovať ešte viac regulácie

Až 70 % regulačného jarma v danom období pochádzalo z Bruselu. Štúdia tiež poukazuje na to, že z pohľadu analýzy efektívnosti nákladov sú regulácie na národnej úrovni v priemere až dva a pol krát účinnejšie, než tie európske. Z výskumu autorov vyplýva, že európske regulácie v období 1998-2009 za každú vynaloženú 1 libru priniesli 1,02 libry, čo znamená, že takáto regulácia je povážlivo blízko k úplnému prepadnutiu v celkovom teste analýzy nákladov a úžitkov. Deregulácia a obmedzenie regulácie (nielen) na úrovni EÚ sú teda viac než žiaduce.

Regulácia drahšia než jej prínosy

Cenný pohľad na obsah a dopady regulácie spotreby a energetickej efektívnosti automobilov, žiaroviek či elektrospotrebičov v USA a Európe ponúkajú vo svojej štúdií publikovanej v júli 2012 v rámci *Mercurius Center* na George Mason University americkí ekonómovia Ted Gayer a W. Kip Viscusi. Autori na základe prípadových štúdií uvádzajú, že regulácia spotrebiteľom žiadne úspory neprináša a celkové náklady takých noriem sú oveľa vyššie ako prínosy. Regulátori totiž

väčšinu úspor odvodzujú od nepodloženého predpokladu „iracionálneho spotrebiteľa“.

Páni Gayer a Viscusi naopak za iracionálnych a krátkozrakých považujú regulátorov, ktorí ignorujú mnohé ďalšie aspekty produktov a vnucujú ľuďom vlastné jednostranné preferencie. Ako autorov cituje ČTK, ktorá informáciu o podnetnej štúdií do nášho regiónu priniesla v septembri, „regulačné úrady si myslia, že spotrebiteľia nie sú schopní spočítať budúce úspory z nákupov drahších produktov s nižšou spotrebou a že dávajú prednosť lacnejšiemu tovaru, pretože sa o budúcnosť nestarajú alebo budúce náklady na prevádzku podhodnocujú. Pre úrady to znamená, že sa stavajú do úlohy jediných racionálnych subjektov, ktoré musia nútiť ľudí k zmene preferencií a k obmedzeniu výberu pre ich vlastné dobro.“

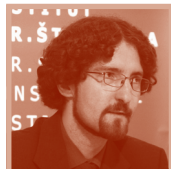
Nie všetko zlo je z Bruselu

V Lisabonskej zmluve sa síce stanovuje formálne zapojenie národných parlamentov do kontroly uplatňovania zásady subsidiarity, no parlamenty členských krajín, Národnú radu SR nevynímajúc, v podstate nemajú efektívny mechanizmus, ktorým by zamedzili regulácii valiacej sa z Bruselu. A povedzme si na rovinu, že ani naši zvolení poslanci sa nepretekajú v tom, koľko nezmyselných a zbytočných zákonov zrušiť, ale skôr sú fascinovaní tým, na narodení kolkých nových kusov legislatívy sa môžu podieľať.

Národná rada SR schválila od roku 1994 až do augusta 2012 spolu 2 151 zákonov, teda v priemere 113 ročne. Na porovnanie, za rovnaké obdobie vzišlo od európskych inštitúcií ročne v priemere takmer 2 650 regulácií. Takmer tretina legislatívnych úloh, ktoré si vláda SR v roku 2011 naplánovala, však nebola z vôle vlády, ale z dôvodu transpozície smerníc či rámcových rozhodnutí EÚ a zosúladenia s legislatívou EÚ.

Európska regulačná mašinéria multiplikuje prerogulovanosť na národnej úrovni neustálou potrebou novelizácie zákonov kvôli povinnej transpozícii smerníc. Nephľadnosť a početnosť zmien legislatívy *de facto* znamená, že v prípade bežných ľudí ťažko možno ešte argumentovať, že neznalosť zákona neospravedlňuje. Na firmy pod dohľadom rôznych inšpekcií a kontrol sa to však aplikovať nedá, a tak pre ne z legislatívnej smršte vyplývajú nemalé náklady. Do toho treba započítať i regulácie, ktoré neprichádzajú z Bruselu, ale z hláv našich vládnych predstaviteľov a z prostredia nimi spravovaných rezortov. Evergreenom je zákon o neprimeraných podmienkach v obchodných vzťahoch, ktorým vláda nezmyselne vstupuje do vzťahov na trhu účelovými zmenami v prospech vybraných záujmových skupín. Ani táto regulácia nebude pre spotrebiteľa prínosom.

Autor je analytik KI.

SOCIALIZMUS: MEMENTO PRE SÚČASNOŠŤ I BUDÚCNOŠŤ Peter Gonda

Na Slovensku a v iných bývalých socialistických krajinách je stále dosť ľudí, ktorí s nostalgiou spomínajú na socializmus (ako na „lepší život“) a nemenej ich dnes od štátu očakáva viac „pomoci, ochrany a istoty“. Na Západe zase mnohí vnímajú socializmus cez ružové okuliare a volajú po ešte väčšej váhe jeho prvkov v dnešných spoločnostiach.

Tak na Východe, ako aj na Západe veľa ľudí verí v životaschopnosť socialistických myšlienok, najmä v podobe mixu centrálného plánovania s trhom. Prehĺbujúca sa mentalita nárokovateľnosti, závislosť významnej časti ľudí od štátu a ich strach o stratu sociálnych „práv“ zvyšuje ich príklon k obdobným myšlienkam. Oživovanie a realizovanie myšlienok socializmu v umiernenějších a skrytejších formách prináša nezamýšľané negatívne dôsledky na slobodu a prosperitu ľudí.

Kniha Jesúa Huerta de Soto *Socializmus, ekonomická kalkulácia a podnikanie*, ktorú sme v slovenskom vydaní publikovali, by mohla prispieť na obranu proti takémuto trendu. Autor v nej rozpracoval dôležitú a v slovenskom jazyku nepublikovanú tému: argumentačné zdôvodnenie ekonomickej neudržateľnosti socializmu a jeho negatívnych dôsledkov z pohľadu logiky ľudského konania, dynamického a spontánneho chápania konkurencie a aktivít na trhu, ekonomickeho myslenia a podnikateľského poznania. Prepojil teóriu ekonomickej nemožnosti socializmu od Misesa (resp. aj Hayeka) s ekonomickou teóriou podnikania Kirznera a originálne pridal univerzálne platnú ekonomicкую analýzu intervencií.

Základnou autorovou tézou je, že bez slobodných trhov, bez slobody podnikania a súkromného vlastníctva výrobných prostriedkov nie je možná racionálna ekonomická kalkulácia a spoločenská koordinácia. Cez optiku ekonomickej kalkulácie nám predkladá združujúcu kritiku inštitucionálneho donucovania, ako aj argumenty pre pochopenie podstaty fungovania spoločenskej kooperácie v rámci ekonomickeho systému.

Huerta de Soto dokazuje, že v socializme sa nevytvárajú potrebné informácie pre racionálnu ekonomickú kalkuláciu a rozhodnutia sa prijímajú arbitrárne. Socializmus a jeho zmutované podoby tak nemôžu prekonať trhový

kapitalistický systém v jeho tvorivosti, koordinácii a efektívnosti. Autor pokazuje na socializmus ako na intelektuálny omyl, ktorý je nielen teoreticky nesprávny a neekonomický, ale aj nemorálny, nesociálny a autodeštruktívny. Omyl socializmu sa potvrdil aj historicky – postupným úpadkom a rozpadom socialistického bloku.

Myšlienky socializmu sa však napriek tomu v určitej podobe preniesli do hláv mnohých intelektuálov, politikov a iných, stále viac sa dostávajú do rôznych sfér a segmentov dnešných spoločností. Po krachu bývalého socialistického bloku, zničených životoch, myšlienkach a vzorcach správania mnohých predstavuje memento pre súčasnosť a budúcnosť. Značná časť obyvateľov si ho však (dostatočne) neuvedomuje alebo ho zľahčuje, a preto podporuje či aspoň ticho akceptuje dnešné štátne, nadnárodné a iné zásahy do ich konania. Takéto akceptovanie postupného regulovania ľudských konaní je pre budúcnosť slobody a prosperity veľmi nebezpečné.

V čase rozmáhajúcich sa štátnych zásahov a centrálnych regulácií je táto kniha nanajvýš aktuálna. Aj pre slovenského čitateľa môže byť pomôckou pri pochopení devastačnej podstaty socializmu, jeho mementa pre súčasnosť, hrozby skrytejších a demokratickejších foriem socializmu do budúcnosti a pomôckou pri pochopení fungovania spoločenskej kooperácie, ekonomickeho systému a slobodnej spoločnosti.

Jesús Huerta de Soto:
Socializmus, ekonomická kalkulácia a podnikanie

Vydavateľ: Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika

Rok vydania: 2012

ISBN: 978-80-89121-17-5

Viac o autorovi knihy: www.jesushuertadesoto.com

Článok predstavuje skrátenú verziu doslovu ku knihe.
Autor je riaditeľ KI.

UDIALO SA :

1) Dňa 6. augusta 2012 sa riaditeľ KI Peter Gonda pridal k úvodným signatárom hromadnej pripomienky verejnosti proti obmedzovaniu prístupu k výkonu advokátskeho povolania (novela zákona o advokácii), pretože umelé obmedzovanie konkurencie nebude mať za následok zvyšovanie kvality poskytovaných služieb, ale naopak. Menej konkurencie znamená vyššie ceny a horšiu kvalitu služieb. Viac na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

2) Dňa 13. augusta 2012 vo veku 37 rokov v Štokholme zomrel Johnny Munkhammar. KI mal česť privítať Johnnyho Munkhammara ako jedného z prednášajúcich v rámci nášho cyklu CEQLS - v Bratislave prednášal dňa 23. októbra 2006 na tému *Európsky sociálny model pre Slovensko? Švédsky uhol pohľadu*. Česť jeho pamiatke! Viac o tejto smutnej správe na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

3) V auguste 2012 sa z okruhu ľudí KI v médiách nielen k aktuálnym témam vyjadrovali: Peter Gonda, Radovan Kazda a Dušan Sloboda.

Viac nájdete na www.konzervativizmus.sk v sekcii ČLÁNKY, ROZHOVORY, KI KOMENTUJE, AUDIO/VIDEO KI a BLOGY.

PRIPRAVUJEME :

NFAH: Globálne fórum o rovnej dani

Nadácia F. A. Hayeka Bratislava v spolupráci s Friedrich Naumann Stiftung a v partnerstve s KI si Vás dovoľujú pozvať na medzinárodnú odbornú konferenciu *Globálne fórum o rovnej dani*, ktorá sa uskutoční v dňoch 4. - 5. októbra 2012 v priestoroch hotela PARK INN DANUBE na Rybnom námestí 1 v Bratislave.

Viac informácií o programe a registrácii nájdete aj na webstránke KI.

ĎAKUJEME ZA PODPORU :

Konzervatívne listy vychádzajú i vďaka podpore spoločnosti TRIM Broker.

TRIM || BROKER

KP KLUB PODPOROVATEĽOV
KONZERVATÍVNEHO INŠTITÚTU
KI M. R. ŠTEFÁNIKA

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika (KI) nevydáva len Konzervatívne listy. Organizujeme ročne mnoho konferencií, diskusií, konzervatívnych klubov a prednášok. Každoročne udeľujeme najprestížnejšie literárne ocenenie na Slovensku – Cenu Dominika Tatarku. Publikujeme desiatky analytických výstupov. Všetky, vrátane videozáznamov z akcií KI, nájdete na pravidelne aktualizovanej webstránke KI.

Napriek doterajším aktivitám a dosiahnutým výsledkom sme na hranici finančnej udržateľnosti. Založili sme preto Klub podporovateľov Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika (KPKI). Cieľom je získať súkromné zdroje na pokračovanie a rozvinutie našich aktivít a vytvorenie komunity hodnotovo blízkych ľudí, s ktorými môžeme spoločne zdieľať, efektívnejšie presadzovať a brániť tradičné a historicky overené hodnoty. Členom KPKI sa môže stať každý, kto podporí KI ročným príspevkom vo výške minimálne 30 eur a vyplní kontaktný formulár.

Viac informácií o možnostiach podpory nájdete na webstránke KI na adrese www.konzervativizmus.sk v sekcii PODPORTE NÁS.

Ďakujeme!